HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גמ' ומאי שנא הכא. כפ' המיח מקדש: **דקאני האומר לאשתו.** לח וקדש לי לאשה פלונית במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת מאי שנא התם דנקט לשון שיכולות שפלאו לשם כך והכא נקט מברו שלא פלאו לשם כך אלא אם יזדמן לו במקום פלוני לך מקדשה:

לקדושי איתתא לברייה. ומיירי דאתרצוי תרתי קמייהו ושמיע לשמואל אליבא דאביי דאמר אפילו אתרצוי תרתי קמייהו לא מהני עד דמסרי לה גיטא (דף מה:) דלמא מפיק לה ומיחזי כמסירת גיטא אחר ומיחזי כמגרש אשתו ברבים ואתי למימר דקמיך עליו: **עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה בו'.** פי' בקונטרס למיירי באתרצוי תרתי קמייהו שהפקר וקנה מהא דתנן בפ"ק דמציעא (ב"מ דף כ.) לקח מהמציאה ונפל לו עליה או שפירש טליתו עליה ובא אחר ונטלה הרי היא שלו וכן הא דתנן בפרק המפקיד (שם) מי שליקט מקנת הפאה ופירש טליתו עליה מעבירים אותו הימנה[ג] ואמאי עני מהפך בחררה הוא ומומר ר"ת לתיסור דמהפך דנקט הכא לא קאי אלא לגדול ומשיח דרב גידל ומש"ה קתני דנקט דרב כי אמר חסידא אזיל לקדושי ליה איתתא לברייה קדישה לנפשיה והתניא מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות אלא יהבוה ניהליה איבעי ליה לאודועי סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא מקדש לה רבה (ב) בר בר חנה יהיב ליה זוזי לרב אמר[ו] זבנה ניהלי להאי ארעא אזל זבנה לנפשיה והתניא (ג) מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות [ב]באגא דאלימי הוה (ג) ליה לרב נהגי ביה כבוד לרבה בר בר חנה לא נהגי ביה כבוד איבעי ליה לאודועי סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא זבין לה רב גידל הוה מהפיך בההיא ארעא אזל רבי אבא זבנה אזל רב גידל קבליה לרבי זירא אזל רבי זירא וקבליה לרב יצחק נפחא אמר ליה המתן עד שיעלה אצלנו לרגל כי סליק אשכחיה אמר ליה עני מהפך בחררה ובא אחר ונטלה הימנו מאי אמר ליה [ג]נקרא רשע[ה] ואלא מר מאי טעמא עבד הכי א"ל לא הוה ידענא השתא נמי ניתבה ניהליה מר א"ל זבוני לא מזבנינא לה דארעא קמייתא היא ולא מסמנא מילתא[ט] אי בעי במתנה נישקליה [ד]רב גידל לא נחית לה [ט]דכתיב [ו]ושונא מתנות יחיה רבי אבא לא נחית לה משום דהפיך בה רב גידל לא מר נחית לה ולא מר נחית לה ומיתקריא ארעא דרבנן: וכן האומר לאשה התקדשי לי כו': לא בא אחר וקידשה בתוך שלשים מהו רב ושמואל דאמרי תרוייהו [ה]מקודשת [ט]ואע"פ [ט]שנתאכלו המעות מאי טעמא הני זוזי לא למלוה דמו ולא לפקדון דמו לפקדון לא דמו פקדון ברשותא דמרא קא מתאכלי והני ברשותא דידה קא מתאכלי למלוה נמי לא דמו מלוה להוצאה ניתנה הני בתורת קידושין יהבינהו ניהלה לא בא אחר וקידשה וחזרה בה מהו ר' יוחנן [מ]אמר [י]חוזרת אתי דיבור ומבטל דיבור ריש לקיש אמר אינה חוזרת לא אתי דיבור ומבטל דיבור איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש [ט]ביטל [יא]אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה והא הכא דדיבור ודיבור הוא וקאתי דיבור ומבטל דיבור שאני נתינת מעות ליד אשה דכי מעשה דמו ולא אתי דיבור ומבטל מעשה [מ]איתיביה [יב]השולח גט לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל והא נתינת גט ליד שליח דכי נתינת מעות ליד אשה דמי וקתני הרי זה בטל התם נמי כל כמה דלא ממא גיטא לידה דיבור ודיבור הוא אתי דיבור ומבטל דיבור איתיביה ר"ל לר' יוחנן [ט]כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולים מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה

ומאי שנא התם [ג]דקתני האומר לשלוחו הכא רבותא קמ"ל והתם רבותא קמ"ל הכא רבותא קמ"ל דאי תנא שלוחו הוה אמינא שלוחו הוא דהוי רמאי דסמכה דעתיה סבר עבד לי שליחותי אבל חבירו דלא סמכה דעתיה אימא לא ליהוי רמאי [ב]התם רבותא קמ"ל דאי תנא האומר לחבירו הוה אמינא חבירו הוא דכי קדשה במקום אחר אינה מקודשת דסבר לא טרח אבל שלוחו דטרח אימא [ג]מראה מקום הוא לו קמ"ל [ד]רבין חסידא אזיל לקדושי ליה איתתא לברייה קדישה לנפשיה והתניא מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות [א]לא יהבוה ניהליה איבעי ליה לאודועי סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא מקדש לה רבה [ב]בר בר חנה יהיב ליה זוזי לרב אמר[ו] זבנה ניהלי להאי ארעא אזל זבנה לנפשיה והתניא [ג]מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות [ב]באגא דאלימי הוה (ג) ליה לרב נהגי ביה כבוד לרבה בר בר חנה לא נהגי ביה כבוד איבעי ליה לאודועי סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא זבין לה רב גידל הוה מהפיך בההיא ארעא אזל רבי אבא זבנה אזל רב גידל קבליה לרבי זירא אזל רבי זירא וקבליה לרב יצחק נפחא אמר ליה המתן עד שיעלה אצלנו לרגל כי סליק אשכחיה אמר ליה עני מהפך בחררה ובא אחר ונטלה הימנו מאי אמר ליה [ג]נקרא רשע[ה] ואלא מר מאי טעמא עבד הכי א"ל לא הוה ידענא השתא נמי ניתבה ניהליה מר א"ל זבוני לא מזבנינא לה דארעא קמייתא היא ולא מסמנא מילתא[ט] אי בעי במתנה נישקליה [ד]רב גידל לא נחית לה [ט]דכתיב [ו]ושונא מתנות יחיה רבי אבא לא נחית לה משום דהפיך בה רב גידל לא מר נחית לה ולא מר נחית לה ומיתקריא ארעא דרבנן: וכן האומר לאשה התקדשי לי כו': לא בא אחר וקידשה בתוך שלשים מהו רב ושמואל דאמרי תרוייהו [ה]מקודשת [ט]ואע"פ [ט]שנתאכלו המעות מאי טעמא הני זוזי לא למלוה דמו ולא לפקדון דמו לפקדון לא דמו פקדון ברשותא דמרא קא מתאכלי והני ברשותא דידה קא מתאכלי למלוה נמי לא דמו מלוה להוצאה ניתנה הני בתורת קידושין יהבינהו ניהלה לא בא אחר וקידשה וחזרה בה מהו ר' יוחנן [מ]אמר [י]חוזרת אתי דיבור ומבטל דיבור ריש לקיש [ט]ביטל [יא]אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה והא הכא דדיבור ודיבור הוא וקאתי דיבור ומבטל דיבור שאני נתינת מעות ליד אשה דכי מעשה דמו ולא אתי דיבור ומבטל מעשה [מ]איתיביה [יב]השולח גט לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל והא נתינת גט ליד שליח דכי נתינת מעות ליד אשה דמי וקתני הרי זה בטל התם נמי כל כמה דלא ממא גיטא לידה דיבור ודיבור הוא אתי דיבור ומבטל דיבור איתיביה ר"ל לר' יוחנן [ט]כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולים מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה

מרתה מקום הוא לו. אם תמלאנה אם קדשנה לי אם ואיני מטריחך למקום אחר ומיהו אם עבד עבד: **לא יהבוה ניהליה.** לא רצו ליתנה לאורך נמי: ומקשינן **ליבעי ליה לאודועי.** להודיע עלמו מן מנהג רמאות: **בחנה דאלימי.** בקעה של בעלי זרוע היתה ולא יניחו לכל אדם לקנות קרקע אצלם: **מהפך בחבירו ארעא.** מחזר עליה לקנותה: **קבליה.** קבל ממנו עליה סיפר דברי לעקתו לר' זירא: **נרגא.** כשדורסין בהלכות הרגל[ה] היו מקבלין פני הרב[ו]: **עני המהפך בחררה.** מחזר אחריה לזכות בה מן ההפקר או שיתפייס לו ויתנה לו בעל הבית: **נקרא רשע.** שיורד למחי חבירו: **לא הוה ידענא.** ברב גידל מתעסק בה: **דארעא קמייתא.** זו היא לי לראשונה שלקחתי מעולם: **ולא מסמנא מילתא.** [ט]היה סימן טוב שימכור לאדם מקומו הרחוק: **ארעא דרבנן.** הפקר לתלמידים: **ואע"פ שנתאכלו המעות.** כמוך לי יום לכי ניעו קידושין למיחל ליתנייהו למעות אע"פ שיילי: **למלוה דמו.** דניחא ליה שיהא המקדש במלוה אינה מקודשת[ט]: **ולא לפקדון דמו.** דניחא ליה שיהא המקדש בפקדון דאע"ג דאי בעי מצי אמר ליה לא ניחא לי בהכי ליה לא מקדשת כדאמר בהמתין מקדש (לעיל דף מז.) התקדשי לי בפקדון והלכה ומלאתו שנגנב או שנאבד אם נתפייר בו אינה מקודשת מקודשת כו': **לתולאה ניתנה.** מקמי דניתחלי קידושין וכי תימר ליה התקדשי לי בה לאו דידיה היא ולאו מידי יהיב לה אבל אלו לא יתנו לה להוציאן אלא ע"מ שתתקדש בהן ולהכי כי אכלה דידה אכלה ולכי מטא זמנא [ט]מקדש: **וחזרה בה.** כמוך לי תמרה אי לאפסי בהן: **ניטל אם עד שלא תרם ניטל.** המומר לשלומו לא ומכוס ומזר ונטלו מלהיות שלומו או בפניו או שלא בפניו: **דבי מעשה דמו.** ואע"פ שלא חלו מיד הוי מעשה מיהא לחול אחר שנעשים והן תקרי ליה דיבור **והגיע נשלוח.** רבותא דשמואינן אע"פ שלא יצא לחבריו לשם כך אלא שפגע בו ואמר לו הרי בטל ולא אתרינן לעצורי בעלמא קא מכוין והכי מפורשא בפ' השולח[ט]: **כל כמה דלא מטא גיטא.** ליה לשליח אלו מידי הוא: **יורדין לידי טומאה ומתאכלין.** כגון גולמי כלים לתמר בהכל שוחטין (מוליו דף כה.) כל שעתיד לשוף לשבץ ולגרר ואמר התם דאתי חסרון מלאכה הוא וטהורים ואם תיפא[ג] עליה שלא לשוף ושלא לשבץ הניחתו מתאכלין זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא: **ואין עולין מטומאתן.** משקבלוה: **אלא בשינוי מעשה.** שיעשה בה מעשה לקלקלם שיטברם או ינקבם וכן עד שלא יקבלו טומאה אין עולין מטומאת שירדו במחשבה זו אלא בשינוי מעשה עד שיתחיל לשוף לשבץ ולגרר: **מעשה**

ומוציאין הימנו את התלוש ואת המחובר. אלא ודאי לא בחררה דהפקר איירי אלא דהויא כי האי גוונא מפקינן לה מיניה, אלא דומיא דהך עובדא שרוצה לקנותה או שישתכר עם בעל הבית כדי שיתפרנס, וכא אחר ועשה מה שהוא היה משתדל לעשות עם בעל הבית זה נקרא רשע, ומיהו אין מוציאין אותה מידו. רשע. שיורד לחיי חברו. קמייתא. ראשונה שלא קניתי מעולם ואם אמכרנה אינו סימן טוב. ארעא דרבנן. הפקר לתלמידים. מהו. דין אלו הקדושין. ואע"פ שנתאכלו כל המעות. תוך שלשים יום וכי בעי למיחל הני קדושין ליתנהו למעות בעולם, אפ"ה מקודשת. לא למלוה. דאינה מקודשת, ולא לפקדון שאם אין בפקדון שוה פרוטה בעין אינה מקודשת. מלוה להוצאה ניתנה. ולאו דידיה היא ולא יהב לה מידי. **וחזרה בה.** תוך שלשים יום שאמרה בפני שנים אי אפשי בקדושין. אבל אם מת הוא או היא תוך ל' יום פשיטא שלא נגמרו הקדושין ואינה

מעשה מיד

גמ'. לא יהבוה ניהליה. לא היו רוצים לתתה לבנו. **איבעיא ליה לאודועי.** להבן קודם שיקדשנה להודיע עצמו ממנהג רמאות ואסור לעשות כן. **באגא דאלימי.** בקעה של בעלי זרועות היתה ולא היו מניחים לקנות קרקע אצלם אלא לאדם שהיה נחשב בעיניהם. **לאודועי.** שלא הניחו לו לקנותה בשבילו קודם שיקחנה. מהפך עליה. לקנותה. **קבליה.** סיפר תלונתו. **לרגל.** כשדורשים בהלכות הרגל והיו כולם באים לקבל פני הרב. **חררה.** עוגה. פרש"י מחזר לזכות בה מן ההפקר או שיתפנה לו בעל הבית, ע"כ. ולא נהירא דהא תנן בפיאה פ"ד [מ"ג] נטל מקצת פיאה וזרקה על השאר אין לו בה כלום, נפל לו עליה או פירס טליתו עליה מעבירין אותה הימנו, וברירושלמי [שם] ובתוספתא [שם פ"ב ה"א] תני בשם ר' מאיר קונסין אותו

ה א טוש"ע אה"ע סימן לה סעיף י:
ו ב מיי' פ"ו מהלכות מכירה הלכ' י יח ממג עשין פב טוש"ע מ"מ סימן קפג סעיף ג:
ז ג מיי' שם ופ"ע מהלכ' מיאוח הלכ' ח טוש"ע שם סי' רלו סעיף ו:
ח ד מיי' פי"ב מהלכ' זכייה הלכ' ו טוש"ע מ"מ סי' רמט סעיף ה:
ט ה ו מיי' פ"ו מהלכ' מיאוח הלכה י ממג עשין מה טוש"ע אה"ע סימן מ סעיף ג:
י ז מיי' פ"ד מהלכות תרומות הלכ' ט טוש"ע י"ד סימן שלח סעיף לו:
יא ח מיי' פ"ו מהלכות גירושין הלכ' טו ממג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף טו:
יב ט מיי' פ"ח מהלכ' גירושין הלכה י:

מוסף תוספות

א. (פ') בן קמיה אביו וגילה דעתו שהוא חפץ בה ואב נעשה לו שליח מאליו וזכין לאדם שלא בפניו. רש"י לעיל מה: ד"ה ולמ"ל. ב. ופי' ר"ת דכל היכא שנקרא רשע ב"ד מחייבין אותו להחזיר הדמים. ריטב"א. (ולפ"ז מתורץ מה לרבי המוסר, עי' רש"ס). ג. ומדקאמר מעבירין משמע אפי' לכתחילה. רשב"ם. ד. כי הרבה כי"ב תמצא במעותיך. ריטב"א. והיינו נמי עני המהפך בחררה שממציא עצמו אצל בעל הבית לעובדו כדי שיתן לו לפעמים חררה כי זה יכול למצוא גם הוא במקום אחר. תוס' הרא"ש. ה. ומציאה. תוס' הרא"ש. א"נ רשע החייב קודמין לכל אדם. ריטב"א. ולכתחילה יכול לעשות כן ולריכא משום ועשית הישר והטוב. ר"ן. ז. ופרש"י התם כגון שאוב דג אחד לצורו שהדייגים אחרים הבאים לפרוש מצודותיהם מחזיקין אותם כמלא ריצת הדג. תוס' הרא"ש. ח. וי"מ דמן הדג היינו. תוס' רשב"ץ, ועי' מהרש"ל. ט. בהשתוטים הוא מירון נפני עלמו, ולפ' תוס' טוך, ועוד.

תום' ר"י הזקן

גמ'. לא יהבוה ניהליה. לא היו רוצים לתתה לבנו. **איבעיא ליה לאודועי.** להבן קודם שיקדשנה להודיע עצמו ממנהג רמאות ואסור לעשות כן. **באגא דאלימי.** בקעה של בעלי זרועות היתה ולא היו מניחים לקנות קרקע אצלם אלא לאדם שהיה נחשב בעיניהם. **לאודועי.** שלא הניחו לו לקנותה בשבילו קודם שיקחנה. מהפך עליה. לקנותה. **קבליה.** סיפר תלונתו. **לרגל.** כשדורשים בהלכות הרגל והיו כולם באים לקבל פני הרב. **חררה.** עוגה. פרש"י מחזר לזכות בה מן ההפקר או שיתפנה לו בעל הבית, ע"כ. ולא נהירא דהא תנן בפיאה פ"ד [מ"ג] נטל מקצת פיאה וזרקה על השאר אין לו בה כלום, נפל לו עליה או פירס טליתו עליה מעבירין אותה הימנו, וברירושלמי [שם] ובתוספתא [שם פ"ב ה"א] תני בשם ר' מאיר קונסין אותו

תורה אור השלם

1. עֹבֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע
וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה:
משלי טו כז

הגהות הב"ח

(א) גמ' נקנה דלמי הוה ליה לכ"ל כל"ל ותיבת ליה נמחק:

מוסף רש"י

האומר לשלוחו. לח וקדש לי לאשה במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת, דלזוקי קאמר ליה מקום פלוני שים לי שם פוטכים ואם לא אמר לאמר דבריס עלי בפניהם יאמרו בידו (לעיל נ). ואע"פ שנתאכלו המעות. של קדושין שאינם בעולם, מקודשת לאחר ל' יום (נדרים כט:). ר' יוחנן אמר חוזרת. בעלו הקדושין הואיל ובטלן קודם שיהו ללין, אתי דיבור ומבטל דיבור. מתחילה היתה מקודשת על ידי הדיבור שנתרלתה בקדושין, אתי דיבור של חוזה ומבטל דיבור (גיטין לב:). והגיע והגיע (שם לב.). יורדין לידי טומאתן. לידי תוכת טומאה (שבת נח:). **במחשבה.** מאחר שאוכל עליו שיימחו כמות שהוא עכשיו ולא יוסיף תיקון אחר הוא גמר מלאכתן ומקבל טומאה (שם נב:). **משיטב** עליו שזה יהא גמר מלאכתן כגון שעיבדו לדרוס או לדולבקו, כיון שעיבדו מקבל טומאה, ואלמלי עיבדו לרלונות וסנדלין אין מקבלים טומאה עד שיגמרו למלאכת הסנדלין (סוכה יד:). כגון עור מחוקן שמתו למנעלים עומד ואינו מקבל טומאה עד שיעשו המנעלים, משא עליו לעשותו שלמן, דאיכא אחר דאי לאו הוא לא עביד שלמן, מקבל טומאה מיד (נחחות סט.). **ואין עולים מידי טומאתן.** משמצא מהם לא עולין משמצא. כגון עיבדו ולדרוס ומשא עליו לרלונות וסנדלין, אין משמצאו מנעלן משמלאן עליהן אין עולין מקבל טומאה משא עליו לרלונות וסנדלים לא נטמאו משמלאן עליהן, ילד לידי טומאה ומת ומיטב עליו לרלונות וסנדלים לא טעון לעשות שנית, ילד לידי טומאה ומת ומיטב עליו לרלונות וסנדלים לא נטמאו משמלאן עליהן אין עולין מקבל טומאה. **אלא בשינוי מעשה.** מאחר שמיטב עליו שיחול עליהן טומאה (שבת נח:). עד שיתן לחתל (סוכה יד:). מאחר שמיטב עליו שיחול עליהן טומאה (שבת נב:). אין עולים מידי טומאתן, אם נטמאו, אלא בשינוי מעשה, כגון שנפגו טהרו (מנחות סט.).